

Nr 136.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 12 mars 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

1:o

att lägenheten Tjäderholmen må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Norrby nr 1 i Lunda socken av Stockholms län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar;

2:o

att en i statsrådsprotokollet omförmäld lägenhet må från den till kronopark avsatta delen om $\frac{37}{100}$ mantal av förra häradsskrivarbostället Viksjö nr 2 i Häggeby socken av Uppsala län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, med rätt för soldaten August Vilhelm Vik i Häggeby att erhålla hembud å lägenheten;

3:o

dels att den till förra militiebostället $\frac{1}{8}$ mantal Hägran nr 1 med Gripstugan nr 1, ett torp, jämte Hägerås eller Hägraängen samt förra
Bihang till riksdagens protokoll 1915. 1 saml. 121 häft. (Nr 136.)

skogvaktarbostället Hägranstorp med Nytorp ävensom kronoängen Hägran nr 1, allt i Lista och Öja socknar av Södermanlands län, hörande ägolotten litt. Bc må med i statsrådsprotokollet angivet område försälas till delägarna i Väster-Rekarnas häradsallmänning för en köpeskilling av 630 kronor att vid tillträdet kontant inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet samt med skyldighet för köparna att ensamma vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fångtet förenade kostnader;

dels att den till samma egendom hörande ägolotten litt. Bb + Db må med likaledes i statsrådsprotokollet angivet område upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar;

dels ock att de till samma egendom hörande ägotterna litt. Aa + Ba + Ca + Da samt Dd må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område försälas å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

4:o

dels att lägenheterna Björklund, Högsätter, Diket och Hultsfrid samt tomterna nr 1—8 må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Klämmestorp nr 1 med till detsamma hörande andel i Högmarken eller Häradsvallen nr 1, en sockenallmänning, i Viby socken av Östergötlands län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll beträffande lägenheten Björklund om rätt för huvudgårdens innehavare att såsom utfartsväg fritt nyttja den med litt. a betecknade vägen och beträffande lägenheten Hultsfrid om rätt för Sofia Karlsson att under sin återstående livstid kvarbo i henne tillhöriga hus å denna lägenhet mot en årlig avgift av 15 kronor till lägenhetens innehavare;

dels ock att lägenheten Grusgropen må med likaledes i statsrådsprotokollet angivet område från egendomen försälas till Vifolka härads väghållningsdistrikt för en köpeskilling av 715 kronor att vid tillträdet kontant inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet samt i övrigt under villkor,

att lägenhetens innehavare i gränsen mellan området, å ena, samt egendomen, å andra sidan, uppsätter och för framtiden underhåller lämpligt stängsel;

att huvudgårdens innehavare förbehålles rätt att såsom utfartsväg fritt nyttja den med litt. a betecknade vägen; samt

att köparen ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

5:o

att lägenheterna Riket och Smedhem må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{8}$ mantal Gullbrohult nr 1 i Nässjö socken av Jönköpings län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om rätt till utfartsväg för dessa lägenheters innehavare över stamhemmanet och för detta hemmans innehavare över lägenheten Riket;

6:o

dels att en i statsrådsprotokollet omförmäld, med litt. Bb betecknad lägenhet må från förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Skatelöv nr 3 Mellangård i Skatelövs socken av Kronobergs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från vissa kronoegendomar;

dels ock att återstoden av egendomen eller lotten litt. Ba 1 och Ba 2 må försälas å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

7:o

att, sedan förra militiebostället $\frac{1}{3}$ mantal Karup nr 8 och $\frac{5}{6}$ mantal Karup nr 11, 12 i Västra Karups socken av Kristianstads län blivit i överensstämmelse med vederbörande uppskattningsmäns förslag delat i 23 lägenheter, dessa lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med rätt för arrendatorn J. Holmström att erhålla hembud å lägenheten litt. Cb;

8:o

att tjuguen i statsrådsprotokollet omförmälda, med nr 1—18 och 21—23 betecknade lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från det till kronopark avsatta förra militiebostället 1 $\frac{3}{8}$ mantal Kolleberga nr 1 och 2 i Riseberga socken av Kristianstads län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om rätt dels för sömmerskan Emeli Andreasson att erhålla hembud å lägenheten nr 12 dels ock för änkan Maria Olsson att under sin återstående livstid disponera området till nuvarande arrendelotten nr 7 mot en årlig avgift av 7 kronor till innehavaren av lägenheten nr 17 men utan avgift till innehavaren av lägenheten nr 16;

9:o

dels att trettio i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område med tillägg beträffande lägenheterna litt. C, F och I av vägar, på sätt domänstyrelsen föreslagit, från förra militiebostället 4 mantal Svabesholm nr 1 Kungsgård i Södra Mellby socken av Kristianstads län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar under förbehåll att i försäljningen icke ingår rätt till andel i egendomen tillhörigt fiske samt med rätt för folkskolläraren J. P. Nelin att erhålla hembud å lägenheten litt. Q, för innehavaren av lägenheten litt. D att som utfartsväg begagna den lägenheten litt. C tilldelade vägen litt. a och för innehavaren av lägenheten litt. G att som utfartsväg begagna den lägenheten litt. I tillhörande vägen litt. c;

dels ock att uppgörelse må träffas med lantbrukaren Anders Andersson å Rörum nr 23 om överlämnande till honom av laxöringsfisket i Rörums norra å mellan åns utlopp i havet och den punkt av ån, där rågången mellan Svabesholm och Rörum närmast havet skär ån, mot en ersättning till kronan ej understigande 300 kronor och mot det att fiskerätten i den del av ån, som helt ligger inom Svabesholms ägoområde, utan ersättning överlåtes å kronan;

10:o

dels att två i statsrådsprotokollet omförmälda, med litt. I och nr 19 betecknade områden må från förra militiebostället 1 mantal Skegrie nr 10 och 17 i Skegrie socken av Malmöhus län försäljas till skånska lantmännens lokalförening i Skegrie m. b. p. a. mot en köpeskilling av 2,225 kronor att erläggas vid tillträdet och med förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten litt. II att taga utfartsväg över området litt. I samt i övrigt under villkor:

att föreningen skall i gränsen mellan områdena, å ena, samt egendomens övriga mark, å andra sidan, uppsätta, därest så icke redan skett, och för framtiden underhålla lämpligt stängsel; samt

att föreningen ensam skall vidkännas de med områdenas avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

dels ock att ej mindre en i statsrådsprotokollet omförmäld, med litt. II betecknad lägenhet än även ett i samma protokoll omförmäلت, med ägofigurerna nr 46, 47 och 48 betecknat torvjordsskifte må vart för sig med i protokollet angivet område från förenämnda kronoegendom Skegrie nr 10 och 17 upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, med iakttagande att torvjordsskiftet upplåtes tillsammans med ett intill detsamma liggande, till förra militiebostället 1 mantal Skegrie nr 27 i ovannämnda socken och län hörande torvjordsskifte;

11:o

dels att lägenheterna Lilla Smedkas, Näset, Brundalen, Försöket och Stolterud samt utskiftet Rönningen må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Sandåker nr 1 med Jörane nr 1, en utjord, i Dals Eds socken av Älvsborgs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om rätt till fria utfartsvägar för innehavare av lägenheterna Lilla Smedkas, Näset, Brundalen och Försöket över stamhemmanet samt för innehavare av lägenheten Näset över lägenheten Lilla Smedkas,

dels ock att ett i statsrådsprotokollet omförmält område om 1.175 hektar må från egendomen försälas till J. M. Johansson mot en köpeskilling av 300 kronor att betalas vid tillträdet samt under villkor:

att köparen skall, där så från kronans sida påfordras, uppföra och för framtiden underhålla stängsel i områdets gräns mot kronans mark; samt

att köparen ensam skall vidkännas kostnaderna för områdets avskiljande och övriga med köpet och lagfart därå förenade kostnader;

12:o

att fjorton i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheter må, var för sig med i samma protokoll angivet område, från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Sörböle nr 1 i Tössö socken av Älvsborgs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med rätt till utfartsvägar på sätt domänstyrelsen föreslagit;

13:o

dels att två i statsrådsprotokollet omförmälda, med litt. Å och Ä betecknade lägenheter må med i samma protokoll angivet område med tillägg av därinom varande delar av den med ägofiguren nr 108 betecknade väg från kronoparken Mösseberg försälas till Vilske-Kleva kommun för en köpeskilling av tillhopa 470 kronor att erläggas vid tillträdet samt med skyldighet för köparen att ensam gälda de med lägenheternas avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader ävensom att upplåta berörda vägdelar till fritt begagnande såsom väg;

dels ock att trettifem i statsrådsprotokollet omförmälda, med A—Z, Ö och a—k betecknade lägenheter må var för sig med i protokollet angivet område med tillägg av vägar, på sätt domänstyrelsen föreslagit, från nämnda kronopark upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar med skyldighet för innehavare av lägenhet, som sålunda bekommit del av väg, att upplåta densamma till allmänt begagnande såsom väg samt med förbehåll om rätt dels för änkan Lotta Jonsson att under sin återstående livstid avgiftsfritt bebo en henne tillhörig stuga å lägenheten litt. C, dels ock för Maja Andersson att under sin återstående livstid avgiftsfritt bebo en henne tillhörig stuga å lägenheten litt. d samt begagna därtill hörande källand ävensom med rätt

för de personer, som i den uti statsrådsprotokollet intagna tablå angivits för var och en av lägenheterna litt. A—Q, T—Z, Ö och a—k, att erhålla hembud å vederbörande lägenhet; samt

14:o

att torpen Änebacken och Ödelöten må vart för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Ängeråsen nr 1 med $\frac{1}{2}$ mantal Skarke nr 1 Dunagård i Varnhems socken av Skaraborgs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om skyldighet för köpare av Änebacken att tåla till Trollhätte kanal- och vattenverk skedd upplåtelse för framdragande över torpet av elektrisk kraftledning.

De till dessa ärenden hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga ärenden angående försäljning av kronoegendomar eller upplåtande av lägenheter från dylika egendomar, vilka ärenden syntes böra föranleda framställning till riksdagen, samt anförde härom följande.

1:o.

[1.]
Norrby nr 1
i Stockholms
län.

Förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Norrby nr 1 i Lunda socken av Stockholms län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för 730 kronor om året. Dess areal är 61.366 hektar, därav 40.124 hektar tomt och åker, 0.053 hektar äng- och odlingsmark, 20.642 hektar avrösningsjord

samt 0.547 hektar impediment. Det är beläget 19 kilometer från Rosersbergs och 15 kilometer från Lindholmens järnvägsstationer.

Till egendomen hör en lägenhet, benämnd Tjäderholmen, belägen ungefär 6 kilometer från huvudgården och försedd med egendomens arrendator tillhöriga byggnader. Den omfattar å en av förste lantmätaren Thure Essén år 1893 upprättad, av Sven Kullman år 1912 kopierad och kompletterad karta över egendomen ägofigurerna nr 92—124 och har en areal av 16.086 hektar, därav 5.664 hektar tomt och åker, 10.349 hektar skogsmark och 0.073 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava ansett, att lägenhetens inägor med lämplig del av dess skogsmark kunde utan olägenhet försälas från egendomen, och hava i avsikt att bereda lägenhetens brukare Gustaf Torsell tillfälle att förvärva ett eget hem föreslagit, att lägenheten med undantag av en del av skogsmarken därå måtte hembjudas bemälda Torsell.

Egendomens arrendator, vilken, som ovan nämnts, äger husen å denna lägenhet, har förklarat sig icke vilja köpa densamma och tillika meddelat, att han icke hade något att invända mot lägenhetens försäljning.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen ansåg emellertid, att lägenhetens hela skogsmark borde ingå i försäljningen, alldenstund kronan icke skulle hava någon fördel av att en del av lägenhetens obetydliga skogsmark bibehölles i kronans ägo. I anledning härav lät styrelsen föranstalta om ny värdering av lägenheten i dess helhet. Lägenheten har härvid saluvärderats till 3,144 kronor, därav 1,079 kronor för skogsmark med därå växande skog.

För egen del instämmer jag med domänstyrelsen och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Tjäderholmen må med här ovan angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Norrby nr 1 i Lunda socken av Stockholms län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar.

2:o.

[2.]
Viksjo nr 2 i
Uppsala län.

Soldaten August Vilhelm Vik i Hägeby har gjort framställning att få från den till kronopark avsatta delen om $\frac{87}{100}$ mantal av förra härads-skrivarbostället Viksjö nr 2 i Hägeby socken av Uppsala län inköpa ungefär ett tunnland intill det område av egendomen, som arbetaren Nils E. Eriksson jämlikt Kungl. Maj:ts den 10 september 1914 efter inhämtande av riksdagens medgivande fattade beslut erhållit tillstånd att inköpa.

Det område, som Vik önskar förvärva, är å en vid t. f. jägmästaren Sven Hallins i ärendet avgivna yttrande fogad karta över en del av egendomen utmärkt genom figuren A—B—C—D och omfattar 57 ar. Det är beläget nära väg och på kort avstånd från Hägeby kyrkby.

Vederbörande jägmästare har saluvärderat försäljningsområdet till 197 kronor.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har icke haft något att erinra mot försäljning av området ifråga och ej heller mot det föreslagna priset därå.

Domänstyrelsen har hemställt, att bemälde Vik måtte erhålla hem-buds rätt till områdets förvärvande såsom egnahemslägenhet för 200 kronor.

För egen del instämmer jag med domänstyrelsen.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande lägenhet må från den till kronopark avsatta delen om $\frac{87}{100}$ mantal av förra härads-skrivarbostället Viksjö nr 2 i Hägeby socken av Uppsala län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, med rätt för soldaten August Vilhelm Vik i Hägeby att erhålla hembud å lägenheten.

3:o.

[3.]
Hägran nr 1
m. m. i Söder-
manlands län.

År 1901 medgav riksdagen, att den del av kronoängen Hägran nr 1 i Öja socken av Södermanlands län, som utgjordes av den s. k. Norrhägran, finge avsöndras från kronoängen och försäljas, vilket ock skedde.

Därefter hava återstoden av berörda kronoäng samt förra militie-

bostället $\frac{1}{8}$ mantal Hägran nr 1 med Gripstugan nr 1, ett torp, jämte Hägerås eller Hägraängen ävensom förra skogvaktarbostället Hägrans-torp med Nytorp nr 1, allt i Lista och Öja socknar av nämnda län, utarrenderats gemensamt till den 14 mars 1923 för 1,375 kronor om året. Egendomens arrendator har avlidit under år 1913 och stärbhus-delägarna hava anmält sig önska frånträda arrendet den 14 mars 1916.

Egendomen är belägen 8 kilometer från allmänna landsvägen mellan Kungsör och Sundby, 24 kilometer från Eskilstuna och 16 kilometer från Kungsör. Sammanlagda arealen till de sålunda gemensamt utarrenderade fastigheterna är 176.727 hektar, därav 72.690 hektar tomt och åker, 6,170 hektar äng och odlingsmark, 94.484 hektar avrösnings-jord och 3.383 hektar inpediment.

Uppskattningsmännen hava tillstyrkt egendomens försäljning. Då emellertid spekulationen å jord i dessa trakter vore synnerligen svag och upplåtelse av obebyggda lotter till egna hem otänkbar, borde de särskilda lotterna, i vilka egendomen skulle fördelas, ej göras mindre, än att de lämpade sig för de nu befintliga byggnaderna, låt vara att dessa ej täckte behovet. Uppskattningsmännen hava föreslagit egendomens fördelning i fyra lotter, vilka utmärkts å en av förste lantmätaren Axel W. Lodén år 1899 upprättad karta över egendomen samt beskrivits av förste lantmätaren G. Indebetou. Lotten litt. Aa + Ba + Ca + Da med en areal av 75.270 hektar har saluvärderats till 18,800 kronor, därav 6,830 kronor 41 öre för växande skog. Lotten litt. Bb + Db med en areal av 11.503 hektar har värderats till 2,000 kronor och lotten litt. Bc med en areal av 3.492 hektar till 630 kronor. Lotten litt. Dd med en areal av 86.462 hektar har saluvärderats till 31,000 kronor, därav 12,488 kronor 68 öre för växande skog. Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lotten litt. Bc, som är obebyggd och å alla sidor omgives av Väster Rekarnas häradsallmänning, måtte hembjudas denna allmännings delägare till inköp för det åsatta saluvärdet, att lotten litt. Bb + Db måtte säljas såsom eget hem och de bägge andra lotterna säljas på auktion.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava biträtt uppskattningsmännens förslag till egendomens delning i lotter och försäljning. I enlighet med jägmästarens förslag har domänstyrelsen föranstaltat, att genom beståndsvårdshuggning en del av skogstillgången avverkas och avforslas under innevarande vinter. Härigenom har saluvärdet nedbringats å lotten litt. Aa + Ba + Ca + Da med 74 kronor 91 öre till 18,725 kronor 9 öre samt å lotten litt. Dd med 1,707 kronor 76 öre till 29,292 kronor 24 öre.

På grund av vad sålunda förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att den till förra militiebostället $\frac{1}{8}$ mantal Hägran nr 1 med Gripstugan nr 1, ett torp, jämte Hägerås eller Hägraängen samt förra skogvaktarbostället Hägranstorp med Nytorp ävensom kronoängen Hägran nr 1, allt i Lista och Öja socknar av Södermanlands län, hörande ägolotten litt. Bc må med här ovan angivet område försäljas till delägarna i Väster Rekarnas häradsallmänning för en köpeskilling av 630 kronor att vid tillträdet kontant inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet samt med skyldighet för köparna att ensamma vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

dels att den till samma egendom hörande ägolotten litt. Bb + Db må med här ovan angivet område upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar;

dels ock att de till samma egendom hörande ägolotterna litt. Aa + Ba + Ca + Da samt Dd må var för sig med här ovan angivet område försäljas å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor.

4:o.

[4.]
Klämmestorp
nr 1 i Östergötlands län.

Förra militiebostället 1 mantal Klämmestorp nr 1 med till det samma hörande andel i Högmarken eller Häradsvallen nr 1, en sockenallmänning, i Viby socken av Östergötlands län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för 750 kronor om året. Åbyggnaderna äro belägna 2 kilometer från Mantorps järnvägsstation, men ägorna sträcka sig till omedelbar närhet av stationen. Egendomens areal är 55.991 hektar, därav 32.662 hektar tomt och åker, 3.138 hektar äng och odlingsmark, 19.725 hektar avrösningsjord och 0.466 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava till upplåtande från egendomen föreslagit nedannämnda 12 egnahemslägenheter, vilka finnas angivna å en år 1914 av extra lantmätaren J. Stånggren upprättad karta över egendomen samt närmare beskrivits i en av samme Stånggren år 1914 upp-

rättad styckningsplan, nämligen: Björklund med en areal av 1.227 hektar och ett saluvärde av 475 kronor; Högsätter med resp. 0.103 hektar och 30 kronor; Diket med resp. 0.142 hektar och 45 kronor; Hultsfrid med resp. 0.250 hektar och 250 kronor; tomten nr 1 med resp. 0.453 hektar och 635 kronor; tomten nr 2 med resp. 0.423 hektar och 510 kronor; tomten nr 3 med resp. 0.560 hektar och 560 kronor; tomten nr 4 med resp. 0.466 hektar och 655 kronor; tomten nr 5 med resp. 0.448 hektar och 540 kronor; tomten nr 6 med resp. 0.501 hektar och 700 kronor; tomten nr 7 med resp. 0.459 hektar och 550 kronor samt tomten nr 8 med resp. 0.461 hektar och 690 kronor. Dessa lägenheter ligga alla i närheten av järnvägsstationen. Björklund är bebyggt med hus, tillhöriga lägenhetens nuvarande innehavare. Å Hultsfrid finnas stuga och bod, tillhöriga 68-åriga ogifta Sofia Karlsson, som förklarar sig icke vilja köpa lägenheten. Därför har föreslagits, att vid lägenhetens försäljning förbehåll måtte göras om rätt för henne att under sin återstående livstid kvarbo å lägenheten mot en årlig avgift av 15 kronor. Övriga lägenheter äro obebyggda.

Likaledes hava uppskattningsmännen, sedan vägstyrelsen i Vifolka härads väghållningsdistrikt anhållit att få med äganderätt förvärva lägenheten Grusgropen, vilken synnerligen väl lämpade sig till grustag för väghållningsdistriktet, tillstyrkt nämnda anhållan, ehuru ifrågavarande upplåtelse ej kunde hänföras till »egnahemsupplåtelser». Berörda lägenhet Grusgropen, som är angiven å förberörda karta och styckningsplan, omfattar tillhoppa 0.407 hektar och har åsatts ett saluvärde av 715 kronor.

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att utfartsväg över lägenheterna Björklund och Grusgropen å den å kartan med a betecknade vägen måtte vid den ifrågasatta försäljningen förbehållas kronan.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har förmålt sig icke hava något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Då emellertid vid det förhållande att den del av egendomen, som föreslagits skola försälas till bostadslägenheter, vore belägen helt nära Mantorps järnvägsstation, det kunde ifrågasättas, huruvida icke de synpunkter, vilka riksdagen i sin skrivelse den 29 augusti 1914, nr 237, i anledning av Kungl Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Pålshoda nr 1 och Folkasboda nr 2 i Örebro län uttalat, borde vinna tillämpning, anmodade domänstyrelsen Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet att efter vederbörandes hörande inkomma med yttrande och förslag i omförmälda hänseende.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har därefter insänt utdrag av protokoll vid ordinarie kommunalstämma med Viby församling den 18

december 1914, av vilket inhämtas, att stämman ansett den omständigheten, att nu ifrågavarande tomter var för sig komme att försälas, icke böra kunna menligt inverka på stationssamhällets bebyggande i övrigt, helst som i allt fall statens tomtförsäljning komme att anpassas med hänsyn till samhällets övriga tomtindelning, i anledning varav och då stämman icke kände betalningsvillkoren vid upplåtelse direkt till samhället, stämman ansåge sig icke böra uttala sig för inköp av tomterna.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har anført, att de försök, som tidigare gjorts för upplåtelse av bostadstomter i närheten av Mantorps järnvägsstation, icke syntes synnerligen uppmuntrande. Den 24 augusti 1906 hade sålunda Kungl. Maj:t förordnat, att sju tomter, belägna å förra kronofjärdingsmansbostället $\frac{1}{8}$ mantal Häggarp i Veta socken, skulle avsöndras från nämnda egendom och var för sig till försäljning från den 14 mars 1908 utbjudas i enlighet med bestämmelserna i 8:de och följande mom. av skrivelsen den 25 september 1896. Vid infördrande av köpeanbud å dessa tomter hade anbud avgivits endast å en tomt, vilket anbud motsvarat det åsatta saluvärdet. Vid sedermera förrättad auktion å återstående sex tomter hade av de avgivna anbuden endast två kunnat antagas, enär de övriga ej oväsentligt understigit uppskattningsvärdet. Vid ånyo förrättad auktion för försäljning av då osålda fyra tomter hade visserligen erhållits anbud å samtliga dessa tomter, men då anbuden uppgått till allenast omkring $\frac{2}{3}$ av saluvärdena, hade anbuden icke kunnat antagas, varför tomterna utarrenderats under ett år till den 14 mars 1909, under vilken tid desamma ånyo utbjudits till försäljning, varvid anbud till åsatta saluvärden erhållits å endast två tomter. Återstående två tomter, vilka sedermera blivit utarrenderade på två år till den 14 mars 1911, hade visserligen sålts på auktion, men till belopp, som ganska väsentligt understigit saluvärdena. Någon stegrad efterfrågan å bostadstomter vid Mantorps järnvägsstation syntes ej heller sedermera hava inträtt. På grund härav och då någon livligare utveckling av stationssamhället icke syntes komma att äga rum, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshavande liksom ock domänintendenten enligt från honom infordrat yttrande i ärendet, de synpunkter, vilka riksdagen i dess ovanomförmälda skrivelse uttalat, icke böra vinna tillämpning i förevarande fall.

Domänstyrelsen har ej haft något att erinra häremot samt för sin del tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

Jag får på grund av vad sålunda förekommit hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att lägenheterna Björklund, Högsätter, Diket och Hultsfrid samt tomterna nr 1—8 må var för sig med här ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Klämmestorp nr 1 med till detsamma hörande andel i Högmarken eller Häradsvallen nr 1, en sockenallmänning, i Viby socken av Östergötlands län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll beträffande lägenheten Björklund om rätt för huvudgårdens innehavare att såsom utfartsväg fritt nyttja den med litt. a betecknade vägen och beträffande lägenheten Hultsfrid om rätt för Sofia Karlsson att under sin återstående livstid kvarbo i henne tillhöriga hus å denna lägenhet mot en årlig avgift av 15 kronor till lägenhetens innehavare;

dels ock att lägenheten Grusgropen må med ovan angivet område från egendomen försäljas till Vifolka härads våghållningsdistrikt för en köpeskilling av 715 kronor att vid tillträdet kontant inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet samt i övrigt under villkor,

att lägenhetens innehavare i gränsen mellan området, å ena, samt egendomen, å andra sidan, uppsätter och för framtiden underhåller lämpligt stängsel;

att huvudgårdens innehavare förbehålles rätt att såsom utfartsväg fritt nyttja den med litt. a betecknade vägen; samt

att köparen ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader.

5:o.

Förra militiebostället $\frac{3}{8}$ mantal Gullbrohult nr 1 i Nässjö socken av Jönköpings län är utarrenderat till den 14 mars 1917 för 750 kronor. Det är beläget 8 kilometer från Nässjö samt innefattar en areal av 246.125 hektar, därav 22.250 hektar tomt och åker, 67.137 hektar äng, 154.898 hektar betes- och skogsmark samt 1.840 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande, å en av extra lantmätaren K. E. F. Lilliecrona år 1914 kompletterad karta över egen-

[5.]
Gullbrohult
nr 1 i
Jönköpings
län.

domen angivna, med kronans hus bebyggda lägenheter måtte upplåtas till egnahem, nämligen: Riket med en areal av 20.443 hektar och ett saluvärde av 3,575 kronor; Johannesberg med en areal av 20.988 hektar och ett saluvärde av 4,570 kronor; samt Smedhem med en areal av 16.791 hektar och ett saluvärde av 4,080 kronor. Förbehåll borde göras om utfartsvägar enligt närmare angivet förslag.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har instämt i förslaget.

Överjägmästaren har anmärkt, att Johannesberg innehölle ej mindre än 18.022 hektar utmark med därå växande skog av 480 kubikmeter jämte ungskog, samt på grund härav och då detta torp synnerligen väl lämpade sig till skogsarbetar- och bevakarbostad hemställt, att det måtte jämte egendomens skogsmark överlämnas till skogsstatens förvaltning.

Domänstyrelsen har beträffande Johannesberg instämt med överjägmästaren samt ansett Riket och Smedhem böra upplåtas till egnahem.

Jag instämmer med domänstyrelsen och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Riket och Smedhem må var för sig med här ovan angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{8}$ mantal Gullbrohult nr 1 i Nässjö socken av Jönköpings län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om rätt till utfartsväg för dessa lägenheters innehavare över stamhemmanet och för detta hemmans innehavare över lägenheten Riket.

6:o.

[6.]
Skatelöv nr 3
i Kronobergs
län.

Förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Skatelöv nr 3 Mellangård i Skatelövs socken av Kronobergs län är utarrenderat till den 14 mars 1916 mot ett årligt arrende av 700 kronor. Dess areal är 39.553 hektar, därav 20.436 hektar tomt, åker och dylikt, 5.618 hektar äng och odlingsmark, 13.009 hektar avrösningsjord samt 0.490 hektar impediment. Det är beläget 4 kilometer från Grimslövs järnvägsstation.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att egendomen måtte försäljas i två lotter med de områden, som finnas angivna å en av extra lantmätaren G. Norlin år 1913 upprättad karta över densamma. Den ena lotten, vilken betecknats med litt. Ba 1 och Ba 2 samt innefattar

en areal av 24.048 hektar och är försedd med egendomens åbyggnader, har saluvärderats till 12,300 kronor och föreslagits till försäljning på auktion. Den andra lotten, vilken är betecknad med litt. Bb samt är obebyggd och omfattar en areal av 15.305 hektar, har saluvärderats till 6,000 kronor samt ansetts böra säljas såsom egnahemslägenhet.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

På grund av vad sålunda förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att ovannämnda med litt. Bb betecknade lägenhet må från förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Skatelöv nr 3 Mellangård i Skatelövs socken av Kronobergs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar;

dels ock att återstoden av egendomen eller lotten litt. Ba 1 och Ba 2 må försälas å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor.

7:o.

Förra militiebostället $\frac{1}{3}$ mantal Karup nr 8, $\frac{1}{2}$ mantal Karup nr 11 och $\frac{1}{3}$ mantal Karup nr 12 i Västra Karups socken av Kristianstads län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för 1,400 kronor om året. Dess areal är 96.893 hektar, därav 83.229 hektar tomt och åker, 9.311 hektar äng och odlingsmark, 1.676 hektar torvmossar och 2.677 hektar impediment. Egendomen är belägen på Hallandsås 4 kilometer från Grevie järnvägsstation och 1 mil från Båstads köping. Karta över densamma är år 1913 kopierad och kompletterad av t. f. distriktslantmätaren Otto Nilson.

Uppskattningsmännen föreslogo vid uppskattningsförrättning år 1912, att 20 lägenheter, betecknade med litt. B, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V och X, därav alla utom B bebyggda med innehavarna tillhöriga hus, skulle med en areal av tillhoppa 51.969 hektar upplåtas från egendomen såsom egna hem, samt att återstoden, betecknad med litt. A och C, med en areal av 43.001 hektar och innefattande gårdens åbyggnader, skulle bibehållas i kronans ägo och utarrenderas. Efter ett arrendevärde av 25 kronor för hektar åker samt 10 kronor för hektar äng och odlingsmark föreslogs arrendevärdet för

[7.]
Karup nr 8
och Karup
nr 11, 12 i
Kristianstads
län.

denna del till 1,000 kronor. Vid egendomen behövde i detta fall verkställas nybyggnad av boningshus och ekonomihus.

Kungl. Maj:ts befallningshavande tillstyrkte förslaget.

Sedan lantmäteristyrelsen meddelat, att hinder icke mötte för ägostyckning av hemmanet $\frac{1}{3}$ mantal Karup nr 8, men att dylikt hinder förefunnes i fråga om de bägge andra hemmanen, har kammarkollegiet förordnat, att dessa sistnämnda hemman skulle sammanslås till ett under benämning Karup nr 11, 12 om $\frac{5}{6}$ mantal, varigenom hindret undanröjts.

Domänstyrelsen biträdde i skrivelse den 10 oktober 1913 uppskattningsmännens förslag.

Då det särskilt med hänsyn till behovet av nybyggnader syntes föreligga föga skäl för kronan att i sin ägo bibehålla den till utarrendering föreslagna återstoden av egendomen, vilken för övrigt hade en mindre lämplig ägofigur och vore delad å två från varandra åtskilda skiften, anbefalldes Kungl. Maj:t den 5 december 1913 domänstyrelsen att låta genom vederbörande uppskattningsmän upprätta förslag till upplåtande av ytterligare lägenheter från egendomen.

Med anledning härav hava uppskattningsmännen år 1914 föreslagit, att jämväl sagda återstod måtte försälgas, delad i tre lotter, betecknade litt. Aa, litt. Ab + Ca och litt. Cb samt angivna å förberörda karta.

Egendomens åbyggnader äro belägna å litt. Cb, under det att de bägge andra lotterna äro obebyggda.

Enligt dessa förslag skulle alltså egendomen säljas fördelad i följande lotter med nedan angivna arealer och saluvärden.

Litt. å kartan	Lägenhetens art	Ägofigurer å kartan	Areal hektar	Saluvärde kronor
Aa	Obebyggd jordbrukslägenhet.....	1—24	11.200	4,624
Ab + Ca	» »	30—41, av 45	11.960	6,316
Cb	Bebyggd »	42—44, 46—55, 59, 62—69, 71—73 a, 74, 75, 79—81, 87—97, av 45, av 83	19.841	12,716
	(huvudgården)			
B	Obebyggd jordbrukslägenhet.....	26—28	4.386	2,595
D	Bebyggd bostadslägenhet	55 a, 56	0.042	150
E	» »	57	0.060	200
F	» »	60	0.031	125
G	» »	61	0.041	150
H	» »	73 b, 75 a, 76, 77	0.386	2,300
I	» »	av 82	0.024	200
K	» »	av 82	0.078	300
L	» »	av 83, 84	0.150	600
M	» »	85	0.050	400
N	» »	86	0.017	150
O	» jordbrukslägenhet	98—101, 103—117, 117 a, 117 b, 117 c, 118, 120	10.740	5,408
P	Bebyggd bostadslägenhet	102	0.120	200
Q	» jordbrukslägenhet	125—138	6.737	3,847
R	» bostadslägenhet	139	0.050	150
S	» jordbrukslägenhet	140—151, 151 a, 152—176	11.083	5,348
T	» »	122—124, 177—184	5.843	3,426
U	» »	185—189, 189 a, 190—192, 192 a, 193—195, 195 a, 196, 196 a, 197, 197 a, 198, 199	5.646	2,821
V	» »	201—208	2.411	1,438
X	» »	209—219	4.074	2,155
Summa			94.970	55,619

I lägenheternas arealer ingå icke allmänna vägar med en areal av 1.923 hektar. Saluvärdena hava beräknats efter 600 kronor för hektar åker, dock att åkervärdet upptagits för lotten litt. Aa blott efter 500 kronor och för lotten litt. Ab+Ca efter 550 kronor för hektar, varjämte delar av huvudgårdens åker värderats blott till 500 och, i fråga om 1.515 hektar, allenast till 200 kronor. Dessa värden äro beräknade för marken såsom obebyggd. Husen å huvudgården hava därjämte särskilt upptagits till värde av 3,300 kronor.

Uppskattningsmännen hava hemställt, att egendomens nuvarande arrendator J. Holmström måtte erhålla hembud å huvudgården litt. Cb. Såsom särskilda skäl härför hava de anført, att om egendomen i dess helhet såldes till andra personer, arrendatorn skulle gå förlustig sin optionsrätt, vilken för honom hade värde, och dessutom bleve de byggnader han ägde å gården, nämligen stathus, kvarn m. m., värdelösa och han själv en fattig man. Samtliga lotter borde därför säljas enligt 1913 års grunder för egnahemsupplåtelser.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava biträtt uppskattningsmännens förslag.

Jag finner mig även för min del böra instämma däri. Visserligen synes lotten litt. Cb vara väl stor och dyrbar för att anses såsom egnahemslägenhet, särdeles i betraktande av att de flesta husen därstädes behöva ombyggas, varefter lägenhetens värde blir väsentligt ökat, men i betraktande av de skäl uppskattningsmännen anført, vill jag i detta fall icke motsätta mig en dylik utsträckning av egnahemsupplåtelseformen. Hembuds rätt torde emellertid böra uttryckligen medgivas Holmström till denna lott.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan förra militiebostället $\frac{1}{3}$ mantal Karup nr 8 och $\frac{5}{6}$ mantal Karup nr 11, 12 i Västra Karups socken av Kristianstads län blivit i överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag delat i 23 lägenheter, dessa lägenheter må var för sig med här ovan angivet område upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med rätt för arrendatorn J. Holmström att erhålla hembud å lägenheten litt. Cb.

8:o.

Förre militiebostället 1 $\frac{3}{8}$ mantal Kolleberga nr 1 och 2 i Riseberga socken av Kristianstads län är på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 12 juni 1880 avsatt till kronopark. Denna är anslagen till övnings-skog åt skogsskolan med samma namn och omfattar inalles 404.850 hektar.

[8.]
Kolleberga nr
1 och 2 i
Kristianstads
län.

Ett flertal innehavare av smärre utarrenderade torp å kronoparken vid dess västra gräns invid allmän landsväg på något över 2 kilometers avstånd från Ljungbyheds stationssamhälle och övningsplats hava anhållit att få inköpa vissa områden därstädes. Med anledning härav hava vederbörande uppskattningsmän uppgjort plan till uppdelning av lägenheterna i lämpliga försäljningslotter. Området i fråga finnes närmare angivet å ett handlingarna bilagt utdrag av jägmästaren Elis Nilsons karta av år 1903 över torpen nr 1—12 å kronoparken. Området är nu fördelat i tolv särskilda arrendelotter, angivna å kartan med röda gränslinjer och röda siffror. Alla lotterna äro utarrenderade till den 14 mars 1916 utom lotten nr 7, endast omfattande 3 ar, vilken är utarrenderad till den 14 mars 1919 till 78-åriga änkan Maria Olsson.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att området måtte uppdelas i följande 23 lägenheter, vilka å nyssnämnda karta inlagts med gröna gränslinjer och betecknats med gröna siffror.

Lägenhet nr	Arrendelott nr	Areal hektar	Saluvärde kronor	Lägenhet nr	Arrendelott nr	Areal hektar	Saluvärde kronor
1	1	0.200	1,000	12	5	0.843	300
2	2	0.250	2,000	13	5	0.878	300
3	2	0.323	500	14	5	0.673	500
4	2	0.215	300	15	5	0.686	400
5	2	0.170	250	16	6 och 7	3.265	1,633
6	2	0.214	200	17	7 och 8	1.540	800
7	2	0.293	200	18	9	0.259	300
8	3	0.405	500	21	10	0.238	300
9	3	0.218	250	22	11	1.780	875
10	3	0.386	300	23	12	1.085	400
11	4 och 5	0.475	350				

Lägenheterna nr 19 och 20 å kartan anses icke böra säljas utan bibehållas såsom köksträdgård för skogsskolan.

De till försäljning avsedda lägenheterna erfordras icke för kronoparkens skötsel.

Å arrendelotten nr 1, motsvarande lägenheten nr 1, äger gästgivaren E. L. Streijffert den därå befintliga byggnaden, ett uthus. Hans gästgiveri är beläget på andra sidan landsvägen. Han kan icke anses såsom mindre bemedlad.

Å arrendelotten nr 2, motsvarande lägenheterna 2—7, ägas åbyggnaderna, vilka äro belägna å lägenheten nr 2, av handlanden Axel Moberg, vilken enligt en av vederbörande jägmästare den 27 juli 1914 meddelad uppgift råkat i konkurs, vadan åbyggnaderna torde övergått till konkursboet.

Åbyggnaderna å arrendelotten nr 3 äro belägna å lägenheten nr 8; å arrendelotten nr 4 å lägenheten nr 11; å arrendelotten nr 5 å lägenheten nr 14; å arrendelotten nr 6 å lägenheten nr 16; å arrendelotten nr 8 å lägenheten nr 17; å arrendelotten nr 9 å lägenheten nr 18; å arrendelotten nr 10 å lägenheten nr 21; å arrendelotten nr 11 å lägenheten nr 22 och å arrendelotten nr 12 å lägenheten nr 23. Alla dessa åbyggnaders ägare äro mindre bemedlade. De önska inköpa var och en den lägenhet, varå deras hus äro belägna, förutom ägaren till husen å arrendelotten nr 5, sömmerskan Emeli Andreasson, vilken anser husen för stora för hennes behov och därför vill inköpa den obebyggda lägenheten nr 12 i stället för nr 14.

För ovanbemälda Maria Olsson, vars arrendelott nr 7 tilldelats lägenheten nr 17, dock att en obebyggd obetydlig remsa därav tillfallit lägenheten nr 16, har förbehåll ansetts böra göras om kvarboenderätt i hennes livstid mot 7 kronors årlig avgäld till innehavaren av lägenheten nr 17.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava instämt i förslaget till områdets delning i försäljningslotter. Domänstyrelsen har hemställt, att lägenheterna nr 1 och 2 måtte säljas direkt till nuvarande innehavarna mot de åsatta saluvärdena, att erläggas vid tillträdet, samt att övriga lägenheter måtte upplåtas enligt 1913 års grunder för egnahemsupplåtelser.

För egen del finner jag icke anledning föreligga att särskilt förbehålla gästgivaren Streijffert rätt att inköpa lägenheten nr 1. Något annat motiv för en dylik rätt, än att han hittills arrenderat området, som ligger mitt för hans gästgiveri på andra sidan landsvägen, och att han har en uthusbyggnad å området, framgår icke av handlingarna.

Jag anser därför denna lägenhet böra säljas enligt grunderna för egnahemsupplåtelser. Icke heller synes vid ovan meddelade förhållande, att handlanden Moberg råkat i konkurs, någon anledning föreligga, att för honom tillämpa andra regler vid försäljningen av lägenheten nr 2 än 1913 års grunder för upplåtelse av egnahem. I övrigt instämmer jag med domänstyrelsen.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovannämnda tjuguen med nr 1—18 och 21—23 betecknade lägenheter må var för sig med ovan angivet område från det till kronopark avsatta förra militiebostället 1 $\frac{3}{8}$ mantal Kolleberga nr 1 och 2 i Riseberga socken av Kristianstads län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om rätt dels för sömmerskan Emeli Andreasson att erhålla hembud å lägenheten nr 12 dels ock för änkan Maria Olsson att under sin återstående livstid disponera området till nuvarande arrendelotten nr 7 mot en årlig avgift av 7 kronor till innehavaren av lägenheten nr 17 men utan avgift till innehavaren av lägenheten nr 16.

9:o.

Förra militiebostället 4 mantal Svabesholm nr 1 Kungsgård i Södra Mellby socken av Kristianstads län är utarrenderat till den 14 mars 1915 för 5,000 kronor om året och har numera utarrenderats på ytterligare ett år. Egendomen är belägen vid Östersjön 8 kilometer från Vitaby järnvägsstation och 15 kilometer från Simrishamn samt innefattar en areal av 337.081 hektar, därav 120.974 hektar tomt och åker, 64.479 hektar äng och odlingsmark, 147.058 hektar avrösningsjord och 4.570 hektar impediment.

Under hänvisning till en av distriktslantmätaren J. Söderqvist år 1912 kopierad och kompletterad karta över egendomen hava uppskattningsmännen föreslagit, att följande 30 egnahemslägenheter måtte upplåtas från densamma, nämligen:

[9.]
Svabesholm
nr 1 i
Kristianstads
län.

Nr	Areal hektar	Salu- värde kronor	Nr	Areal hektar	Salu- värde kronor
A	0.222	444	Q	0.275	550
B	0.143	286	R	0.051	153
C	0.014	42	S	0.048	144
D	0.013	39	T	0.035	105
E	0.008	24	U	0.062	186
F	0.120	360	V	0.444	248
G	0.068	204	X	4.911	1,000
H	0.067	201	Y	9.644	1,743
I	0.154	462	Z	0.850	170
K	0.093	279	Aa	7.125	1,400
L	0.180	540	Ab	13.096	2,547
M	0.134	402	Ac	9.039	1,537
N	0.040	120	Ad	40.951	5,911
O	0.101	303	Ae	0.769	616
P	0.055	165	Af	0.158	474

Lägenheterna Q, V, Z och Af äro obebyggda, alla de övriga äro bebyggda med hus, tillhörande vederbörande lägenhetsinnehavare.

Beträffande lägenheten litt. Q hava ansökningar om dess förvärfvande inkommit såväl från Södra Mellby församling som från folkskolläraren J. P. Nelin. Församlingens ansökning går ut på att församlingen, som har behov av lämpligt område för trädgård till lärare och lärarinna vid Svina-berga folkskola samt till undervisning av skolbarnen därstädes i trädgårds-skötsel, måtte berättigas att få inköpa lägenheten litt. Q, som utlagts till trädgård av bemälda Nelin. Denne däremot har — under åberopande av en berättelse om tillkomsten av den trädgård, han anlagt på nyss-nämnda lägenhet, samt av ett av länsträdgårdsmästaren C. Ekenstam utfärdat intyg, av vilket framgår, att lägenheten före Nelins tillträde av densamma varit ett fritt och öppet åkerland och att genom Nelins försorg, kostnad och omtanke detta område numera upptoges av en väl vårdad och från början planmässigt utförd trädgård med vad därtill i detalj hör — anhållit att, särskilt som tillfällen till inköp av mark till skolträdgård med ännu bättre läge ej saknades för kommunen, få inköpa lägenheten, så att han vid uppnådd pensionsålder kunde få slå sig till ro på den jordtorva, där han nedlagt så mycket arbete.

Uppskattningsmännen hava lämnat förord till Nelins ansökning.

Åtskilliga ansökningar hava därjämte gjorts om förvärv av vissa till egendomen hörande ålfisken och andra fiskerätter. Dessa hava med ett undantag avstyrkts på grund dels av att dessa fisken borde bibehållas vid egendomen och dels av att deras läge och omfattning vore ovissa samt föremål för särskild utredning. Nyssnämnda undantag gäller en av lantbrukaren Anders Andersson å Rörum nr 23 gjord ansökning att för 300 kronor få förvärva den Svabesholm tillhörande andel i laxöringsfiske i den s. k. Rörums norra å. Efter verkställd utredning har Kungl. Maj:ts befallningshavande härom anført, att detta fiske icke funnes omnämnt i hos länsstyrelsen förvarade arrendehandlingar rörande Svabesholms kungsgård, och någon inkomst av detta fiske hade ej heller tagits i beräkning vid bestämmandet av arrendevärdet för kungsgården. Arrendatorn hade ej själv begagnat sig av fiskerätten i ån utan upplåtit densamma på arrende, för vilket de senare åren erlagts en årlig avgäld av 40 kronor. Vid ett år 1885 mellan Svabesholms kungsgård och nr 23 Rörum förrättat ägoutbyte — därvid rågången mellan nämnda fastigheter, vilken å den sträckning, som upptoges å en länsstyrelsens yttrande bifogad, av förste lantmätaren i länet upprättad kartskiss, förut utgjorts av Rörumsån, utlagts i rak linje på sätt kartskissen utvisade — hade mellan parterna träffats avtal om, att fiskerätten i ån skulle förbliva såsom den förut varit och icke undergå någon rubbning, varjämte jordägarna skulle hava fritt tillträde, vardera till sin strand, även där denna helt och hållet låge inom den andra fastighetens ägoområde. Då den ifrågasatta försäljningen av laxöringsfisket syntes vara för kronan förmånlig, har länsstyrelsen hemställt, att Anders Anderssons förevarande ansökan måtte på det sättet bifallas, att han erhöles tillstånd att för en köpeskilling av 300 kronor inköpa den Svabesholms kungsgård tillkommande andel i fiskerätten i Rörums norra å från åns utflöde i Östersjön till den punkt, där den genom ägoutbytet fastställda rågången närmast Östersjön skure ån, emot det att fiskerätten i den del av ån, som helt låge inom Svabesholms ägoområde, utan ersättning överlätes å kronan.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har för övrigt tillstyrkt uppskattningsmännens förslag angående upplåtelse av ovannämnda 30 lägenheter.

Domänstyrelsen har även biträtt detta förslag utan annan erinran än att, då enligt förslaget skulle för några bostadslägenheter gemensamma behov avsättas två mindre utfartsvägar, i beskrivningen till delningsförslaget upptagna under litt. a, en två meter bred väg ut-

görande delar av ägofigurerna nr 46 och 47, och under litt. c, en förut befintlig väg motsvarande ägofiguren nr 52, men någon anledning icke funnes att behålla dessa vägar i kronans ägo, styrelsen föresloge, att vägen litt. a måtte tilläggas lägenheten litt. C under förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten litt. D att begagna vägen som utfartsväg samt att vägen litt. c måtte tilläggas lägenheten litt. I under förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten litt. G att begagna vägen som utfartsväg. Av samma skäl ansåge styrelsen den till utfartsväg för lägenheten litt. F avsatta tre meter breda väg, som i delningsbeskrivningen upptagits under litt. b och som utgjordes av del av ägofiguren nr 49, böra ingå i försäljningen av lägenheten litt. F.

I likhet med ortsmyndigheterna ansåge sig styrelsen böra förorda, att lägenheten litt. Q måtte försäljas till folkskolläraren Nelin, vilken, enligt lämnade upplysningar, syntes uppfylla de villkor, som fordrades för att kunna bli antagen till köpare av egnahemslägenhet.

Någon försäljning av egendomen tillhörande ålfiske i Östersjön syntes styrelsen, på de av ortsmyndigheterna anförda skäl, icke böra äga rum. Vid lägenhetsförsäljningarna borde såsom villkor uppställas, att lägenheterna icke skulle hava andel i egendomens fiskerätt.

Däremot hade styrelsen icke något att erinra mot att uppgörelse på ovan angivet sätt träffades med lantbrukaren Anders Andersson om överlämnande till honom av laxöringsfisket i viss del av Rörums norra å.

Jag får för egen del instämma med domänstyrelsen och hemställer för den skull, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att ovannämnda trettio lägenheter må var för sig med ovan angivet område med tillägg beträffande lägenheterna litt. C, F och I av vägar, på sätt domänstyrelsen föreslagit, från förra militiebostället 4 mantal Svabesholm nr 1 Kungsgård i Södra Mellby socken av Kristianstads län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar under förbehåll att i försäljningen icke ingår rätt till andel i egendomen tillhörigt fiske samt med rätt för folkskolläraren J. P. Nelin att erhålla hembud å lägenheten litt. Q, för innehavaren av lägenheten litt. D att som utfartsväg begagna den lägenheten litt. C tilldelade vägen litt. a och för inne-

havaren av lägenheten litt. G att som utfartsväg begagna den lägenheten litt. I tillhörande vägen litt. c;
dels ock att uppgörelse må träffas med lantbrukaren Anders Andersson å Rörum nr 23 om överlämnande till honom av laxöringsfisket i Rörums norra å mellan åns utlopp i havet och den punkt av ån, där rågången mellan Svabesholm och Rörum närmast havet skär ån, mot en ersättning till kronan ej understigande 300 kronor och mot det att fiskerätten i den del av ån, som helt ligger inom Svabesholms ägoområde, utan ersättning överlåtes å kronan.

10:o.

Förra militiebostället 1 mantal Skegrie nr 10 och 17 i Skegrie socken av Malmöhus län är utarrenderat till den 14 mars 1917 mot ett årligt arrende av 2,150 kronor.

Egendomen, vars åbyggnader äro belägna 8 kilometer från Trälleborg och 2 kilometer från Skegrie järnvägsstation, men vars ägor sträcka sig intill nämnda station, innehåller en areal av 61.8371 hektar, därav 57.4021 hektar tomt och åker, 1.6820 hektar ängsmark och 2.7530 hektar impediment.

Till den 14 mars 1917 är därjämte för 35 kronor om året särskilt för sig utarrenderat ett till förra militiebostället 1 mantal Skegrie nr 27 i ovannämnda socken och län hörande torvjordsskifte om 1.220 hektar, som å en av förste lantmätaren Thure Röing år 1907 upprättad karta över sistnämnda egendom är betecknat med ägofiguren nr 18 samt är beläget avskilt från egendomens huvudgård på ett avstånd av nära 2 kilometer därifrån och angränsar ett Skegrie nr 10 och 17 tillhörande skifte av enahanda beskaffenhet.

Torvskiftet till Skegrie nr 27 har nu varit föremål för uppskattning i sammanhang med sådan förrättning å Skegrie nr 10 och 17.

I en till Kungl. Maj:t ställd och till uppskattningsmännen överlämnad ansökning har ordföranden i skånska lantmännens lokalförening i Skegrie m. b. p. a. anhållit, att föreningen måtte mot den valuta, som framdeles kunde komma att bestämmas, få inköpa en tomt med i huvudsak de gränser, som en ansökningen vidfogad karts-kiss utvisade. I skriften anföres bland annat, att föreningen, som vore en sammanslutning av i regel mindre jordbrukare i orten och hade till ändamål att för del-

[10.]

*Skegrie nr 10
och 17 samt
Skegrie nr 27
i Malmöhus
län.*

ägarnas räkning inköpa foder, gödselmedel och andra för lantbruket nödiga varor, icke kunnat i närheten av Skegrie järnvägsstation erhålla för magasinsbyggnad lämplig tomt, enär all jord tillhörde egendomen Skegrie nr 10 och 17, och att föreningen till undvikande av stora transportkostnader eller rent av omöjliggörande av rörelsen nödgats att tillsvidare med arrendatorns medgivande uppföra magasinsbyggnad å boställets ägor intill berörda station.

Uppskattningsmännen hava tillstyrkt, att till ovanberörda förening måtte försälas ett område, som å en av distriktslantmätaren S. J. Johansson år 1914 upprättad karta över alla ägorna till Skegrie nr 10 och 17 omfattar lotten litt. I av ägofiguren nr 20 med en areal av 0.885 hektar jämte en väg längs järnvägen fram till lotten litt. II å berörda ägofigur, vilken väg å kartan betecknats med litt. a och innehåller 0.065 hektar. Vägen skulle möjligen kunna vid föreningens byggnader läggas öster om desamma. Köpeskillingen för området har beräknats efter 2,500 kronor per hektar till 2,200 kronor.

För beredande av egna hem hava uppskattningsmännen till försäljning föreslagit följande lägenheter:

1:o återstående delen av berörda ägofigur nr 20 jämte ägofigurerna nr 21 och 22, vilken lott å kartan betecknats med litt. II med en areal av 3.290 hektar samt efter ett pris av 1,500 kronor per hektar åsatts ett saluvärde av 4,930 kronor;

2:o ägofiguren nr 19 å samma karta, innehållande 1 ar trädgård med ett saluvärde av 25 kronor;

3:o torvjordsskiftet, ägofigurerna nr 46, 47 och 48 om 1.180 hektar åker och äng jämte ovanberörda till Skegrie nr 27 hörande torvjordsskifte om 1.220 hektar, tillhopa 2.400 hektar, med ett saluvärde av 1,440 kronor.

Samtliga lotter äro, med undantag för omförmälda magasinsbyggnad, obebyggda.

Något ytterligare behov av småbruk hava uppskattningsmännen ej ansett förefinnas, enär redan befintliga sådana vore till salu.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot den av ordföranden för ovannämnda förening gjorda ansökning. Dock har Kungl. Maj:ts befallningshavande ansett lämpligt att, enär det till försäljning till eget hem föreslagna, med ägofiguren nr 19 betecknade området av Skegrie nr 10 och 17 till följd av sin ringa storlek icke lämpade sig till ett självständigt eget hem, och då detsamma låge alldeles intill det område, berörda förening önskade köpa, föreningen finge inköpa jämväl detta område. Föreningens ordförande hade ock

vid muntlig förfrågan förklarat, att föreningen vore villig att för området ifråga erlägga det åsatta saluvärdet, 25 kronor. Vid dessa försäljningar borde göras förbehåll om rätt för blivande ägare av den å kartan med litt. II betecknade lägenheten att begagna sig av den med litt. a betecknade utfartsvägen. För övrigt har Kungl. Maj:ts befallningshavande tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

Med hänsyn till det ändamål, för vilket den av föreningen ifrågasatta jordupplåtelsen vore avsedd, har domänstyrelsen ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag härutinnan. I övrigt har domänstyrelsen ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Under åberopande av vad sålunda förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att ovanberörda med litt. I och nr 19 betecknade områden må från förra militiebostället 1 mantal Skegrie nr 10 och 17 i Skegrie socken av Malmöhus län försäljas till skånska lantmännens lokalförening i Skegrie m. b. p. a. mot en köpeskilling av 2,225 kronor att erläggas vid tillträdet och med förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten litt. II att taga utfartsväg över området litt. I samt i övrigt under villkor:

att föreningen skall i gränsen mellan områdena, å ena, samt egendomens övriga mark, å andra sidan, uppsätta, därest så icke redan skett, och för framtiden underhålla lämpligt stängsel; samt

att föreningen ensam skall vidkännas de med områdenas avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

dels ock att ej mindre ovanberörda med litt. II betecknade lägenhet än även ovan omförmälda med ägofigurerna nr 46, 47 och 48 betecknade torvjordsskifte må vart för sig med här ovan angivet område från förenämnda kronoegendom Skegrie nr 10 och 17 upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, med iakttagande att torvjordsskiftet upplåtes tillsammans med ett intill detsamma

liggande, till förra militiebostället 1 mantal Skegrie nr 27 i ovannämnda socken och län hörande torvjordsskifte.

11:o.

[11.]
Sandåker nr 1
med Jörane
nr 1 i Älvs-
borgs län.

Förra militiebostället 1 mantal Sandåker nr 1 med Jörane nr 1, en utjord, i Dals Eds socken av Älvsborgs län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för ett årligt arrende av 836 kronor. Dess areal är 265.212 hektar, därav 66.643 hektar tomter och åker, 35.211 hektar äng, 6.557 hektar odlingsmark, 36.176 hektar hagmark och betesmark, 118.460 hektar skogsmark samt 2.165 hektar impediment. Det är beläget 6 kilometer från Eds och 3 kilometer från Hökedalens järnvägsstationer.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att nedannämnda lägenheter måtte upplåtas till egna hem med de områden, som finnas angivna å en av distriktslantmätaren Gustaf Rosell år 1912 upprättad karta över egendomen, nämligen: Lilla Smedkas med en areal av 9.298 hektar och ett saluvärde av 1,150 kronor; Näset med en areal av 8.434 hektar och ett saluvärde av 1,200 kronor; Brundalen med en areal av 6.265 hektar och ett saluvärde av 1,600 kronor; Försöket med en areal av 8.049 hektar och ett saluvärde av 1,100 kronor; Stolterud med en areal av 1.218 hektar och ett saluvärde av 200 kronor; samt utskiftet Rönningen med en areal av 3.564 hektar och ett saluvärde av 700 kronor. Över dessa lägenheter äro särskilda kartor upprättade år 1914 av ovanbemälda Rosell. Lägenheterna Lilla Smedkas, Näset, Brundalen och Försöket äro bebyggda med hus, tillhöriga egendomens arrendator. Husen å Stolterud tillhöra lägenhetens innehavare. Utskiftet Rönningen är obebyggt.

Härjämte hava uppskattningsmännen med anledning av J. M. Johanssons i Mellbyn därom gjorda framställning föreslagit, att en del av kronoegendomen, vilken av honom i bortåt 60 år hävdats såsom trädgård till hans egen egendom, samt en del av den trädgården angränsande betesmarken, vilket allt enligt uppskattningsmännens åsikt utan olägenhet kunde fränskiljas egendomen, måtte med ett område, som å Rosells omförmälda karta av år 1912 motsvaras av ägofigurerna nr 507, 508, 509 och 510 samt del av ägofiguren nr 511 med en areal av 1.175 hektar försäljas till bemälda Johansson för en köpeskilling av 300 kronor.

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att utskiftet Maden samt de delar av skogsmarken, som äro belägna väster om inägoskiftet,

mätte jämte de därå befintliga torpen Björnserud och Stora Smedkas samt lägenheten Krafskas överlämnas till skogsväsendet.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag, vilket tillstyrkts jämväl av domänstyrelsen. Förbehåll om fri utfartsväg borde göras för innehavarna av lägenheterna Försöket, Lilla Smedkas, Näset och Brundalen över stamhemmanet samt för innehavaren av lägenheten Näset jämväl över Lilla Smedkas.

På grund härav hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att lägenheterna Lilla Smedkas, Näset, Brundalen, Försöket och Stolterud samt utskiftet Rönningen må var för sig med ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Sandåker nr 1 med Jörane nr 1, en utjord, i Dals Eds socken av Älvsborgs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om rätt till fria utfartsvägar för innehavare av lägenheterna Lilla Smedkas, Näset, Brundalen och Försöket över stamhemmanet samt för innehavare av lägenheten Näset över lägenheten Lilla Smedkas,

dels ock att ovan omförmälda område om 1.175 hektar må från egendomen försäljas till J. M. Johansson mot en köpeskilling av 300 kronor att betalas vid tillträdet samt under villkor:

att köparen skall, där så från kronans sida påfordras, uppföra och för framtiden underhålla stängsel i områdets gräns mot kronans mark; samt

att köparen ensam skall vidkännas kostnaderna för områdets avskiljande och övriga med köpet och lagfart därå förenade kostnader.

12:o.

Förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Sörböle nr 1 i Tössö socken av Älvsborgs län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för 750 kronor. Dess areal är 124.986 hektar, därav 69.205 hektar tomt, åker och dylikt, 14.252 hektar äng, 39.479 hektar avrösningsjord samt 2.050 hektar

[12.]
Sörböle nr 1
i Älvsborgs
län.

impediment. Åbyggnaderna äro belägna 2 kilometer från Tössö järnvägsstation å Bergslagernas järnväg och ägorna sträcka sig till stationens omedelbara närhet.

Uppskattningsmännen hava, under hänvisning till en av distriktslantmätaren Gustaf Rosell år 1912 upprättad karta över egendomen samt särskilda kartor över de till försäljning föreslagna lägenheterna, föreslagit, att följande lägenheter måtte fränkiljas egendomen och försälas såsom egnahem, nämligen: Nörslerud med en areal av 4.578 hektar, värderad till 2,500 kronor; Knatten med en areal av 3.447 hektar, värderad till 900 kronor; Pettersborg med en areal av 2.987 hektar, värderad till 1,750 kronor; lägenheten nr I med en areal av 0.360 hektar, värderad till 125 kronor; lägenheten nr II med en areal av 0.387 hektar, värderad till 175 kronor; lägenheten nr III med en areal av 0.532 hektar, värderad till 365 kronor; lägenheten nr IV med en areal av 0.558 hektar, värderad till 450 kronor; lägenheten nr V med en areal av 0.563 hektar, värderad till 630 kronor; lägenheten nr VI med en areal av 0.990 hektar, värderad till 600 kronor; lägenheten nr VII med en areal av 0.350 hektar, värderad till 250 kronor; lägenheten nr VIII med en areal av 0.570 hektar, värderad till 300 kronor; lägenheten nr IX med en areal av 0.660 hektar, värderad till 600 kronor; lägenheten nr X med en areal av 0.490 hektar, värderad till 600 kronor samt lägenheten nr XI med en areal av 1.710 hektar, värderad till 1,300 kronor.

Lägenheten Nörslerud är försedd med kronan tillhöriga hus. Å lägenheterna Pettersborg, Knatten, VI och VII finnas bostadshus, tillhöriga egendomens arrendator eller lägenhetsinnehavaren. Övriga lägenheter äro obebyggda utom lägenheten nr XI, å vilken finnes en kronan icke tillhörig ladugårdsbyggnad. Samtliga lägenheterna äro belägna helt nära Tössö järnvägsstation.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och domänstyrelsen hava tillstyrkt upplåtelse av de därtill föreslagna lägenheterna. Domänstyrelsen har därvid särskilt anført, att styrelsen låtit undersöka, huruvida de synpunkter, vilka riksdagen uttalat i skrivelsen den 29 augusti 1914, nr 237, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition i fråga om upplåtelse av lägenheter från kronohemmanen Pålshoda och Folkasboda i Örebro län, borde vinna tillämpning i förevarande fall. Av den utredning, som därvid framkommit, ansåge domänstyrelsen framgå, att så icke vore förhållandet.

Styrelsen har vidare erinrat, att lägenheten Knatten borde tillförsäkras att begagna vägen från Frillesäter till allmänna landsvägen såsom utfartsväg till lägenheten, och att de övriga lägenheterna borde få

använda vägen över hemmanets skogsmark förbi Nörslerud till Vänsberg såsom utfartsväg samt lägenheten nr XI dessutom väg över stamhemmanets skogsmark till sistnämnda väg.

Jag instämmer med domänstyrelsen och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att omförmälda fjorton lägenheter må, var för sig med här ovan angivet område, från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Sörböle nr 1 i Tössö socken av Älvsborgs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med rätt till utfartsvägar på sätt domänstyrelsen föreslagit.

13:o.

Sedan vissa lägenhetsinnehavare å kronoparken Mösseberg i Vilske-Kleva socken av Skaraborgs län hos domänstyrelsen gjort framställning att till egna hem få förvärva av dem innehavda områden å kronoparken, har förslag till uppdelning i lämpliga försäljningslotter av de till försäljning ifrågasatta områdena upprättats ävensom salu- och arrendevärdering därav verkstälts genom vederbörande uppskattningsmän.

[13.]
Kronoparken
Mösseberg i
Skaraborgs
län.

Av därvid upprättat instrument samt av tillgängliga handlingar i övrigt framgår i huvudsak följande.

Nuvarande kronoparken Mösseberg har bildats av, bland annat, förra kronoallmanningen Mösseberg, beträffande vilken Kungl. Maj:t den 24 april 1890 bestämt, att de områden, å vilka åtgärder då ännu icke vidtagits för skogsodling, skulle upplåtas till bete åt betesbehövande inom Vilske-Kleva, Gökhem och Ugglums socknar med iakttagande, utom annat, att den sålunda till betning upplåtna delen av allmanningen med en femtedel vart annat år skulle undantagas från betning och anslås till skogsodling, så att med ingången av år 1900 all betesrätt skulle komma att upphöra.

Den 22 april 1892 har Kungl. Maj:t, sedan det blivit upplyst, att av allmanningens för skogsodling avsedda område en del av omkring 50 hektar befunnits bättre lämpa sig för bete än för skogsproduktion, förklarat, att, beträffande ifrågavarande del av allmanningen, den jämlikt brevet den 24 april 1890 vissa hemmans- och lägenhetsinnehavare till utgången av år 1899 medgivna betesrätt finge utövas, utan att om-

rådet skulle ingå i beräkningen av den del av allmanningen, varav jämlikt samma brev en femtedel skulle vart annat år undantagas från betning och anslås till skogsodling. Samtidigt anbefalldes domänstyrelsen att, sedan allmanningens gränser blivit genom då pågående lantmåteriförrättning bestämda samt förhållandena rörande de å allmanningen befintliga intäkter vunnit nödig utredning och arealen av den från skogsodling undantagna delen av allmanningen sålunda kunde med erforderlig noggrannhet bestämmas, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till disponerandet från och med år 1900 av sist ifrågakomna allmänningssdel. Något sådant förslag till disposition synes emellertid ej hava ingivits till Kungl. Maj:t, förrän domänstyrelsen nu i skrivelse den 29 december 1914 anmält lägenhetsinnehavarnas ovanberörda framställningar.

Den 8 maj 1913 föreskrev domänstyrelsen, att kronoallmanningen Mösseberg och kronoparken Mösseberg skulle från och med år 1913 i förvaltningshänseende vara sammanslagna till en enhet under benämning kronoparken Mösseberg.

De nu till försäljning ifrågasatta områdena, som i huvudsak sammanfalla med det i Kungl. Maj:ts ovanberörda brev den 22 april 1892 omnämnda område om ungefär 50 hektar, vilket ej lämpade sig till skogsbörd, äro belägna i kronoparkens västra gräns på ömse sidor om allmänna landsvägen och tillhöra samtliga förutvarande kronoallmanningen Mösseberg.

Till ledning vid uppskattningen har tjänat en av extra lantmätaren E. O. Janson år 1913 upprättad karta jämte beskrivning över de skilda försäljningslotterna.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande å kartan med röda gränslinjer utmärkta områden måtte från egendomen avskiljas och försäljas.

Salu- lottens litt.	Spekulanter, som förordats få inköpa respektive lotter	S a l u l o t t e n s		
		nuvarande disposition	Areal hektar	Salu- värde kronor
A.	Johan Engstrand	betesmark	0.764	125
B.	änkan Hanna Blomqvist	betesmark	0.843	170
C.	Gustaf Olsson	bebyggd lägenhet	1.558	240
D.	B. A. Moberg	huvudsakligen tomt	0.238	40
E.	Sofia Thost	tomt och betesmark	0.376	55
F.	K. Särnblad	tomt (inga hus)	0.135	30
G.	Karl Johansson	tomt och betesmark	0.370	50
H.	A. V. Andersson	betesmark	0.469	35
I.	I. Band	betesmark	0.830	50
K.	B. A. Moberg	betesmark, åker och stenbrott	1.525	230
L.	J. A. Persson	stenbrott och betesmark	2.422	1,100
M.	Johan Johansson	tomt och betesmark	1.374	480
N.	Karl Jonsson	betesmark	1.988	160
O.	O. Lundahl	betesmark	0.950	80
P.	Frans Larsson	betesmark	2.950	240
Q.	Hjalmar Persson	tomt och betesmark	2.885	435
R.		betesmark	3.422	850
S.		betesmark	1.694	385
T.	Fritz Axel Zöglin	betesmark	3.470	805
U.	I. Staf	betesmark	4.366	860
V.	O. A. Söderqvist	tomt	0.435	90
X.	F. G. Setterberg	betesmark	3.460	625
Y.	Algot Andersson	betesmark	0.770	125
Z.	Augusta Ljung	tomt och betesmark	0.891	130
Å.	Vilske-Kleva kommun	betesmark	2.526	430
Ä.	Vilske-Kleva	betesmark, avsedd till skolplan	0.490	40
Ö.	Lars Svensson	betesmark	0.491	50
a.	A. G. Lindroth	betesmark	0.460	95
b.	Anna Malmqvist	tomt och betesmark	0.723	115
c.	A. G. Levin	tomt och trädgård	0.192	40
d.	Gustaf och Emil Johansson	tomt och betesmark	0.677	105
e.	Ida Gustafsson	tomt och åker	0.173	35
f.	J. P. Larsson	tomt och betesmark	3.050	555
g.	Karl Lager	tomt och betesmark	1.809	300
h.	Hjalmar Karlsson	åker och betesmark	1.103	185
i.	P. G. Andersson	betesmark	0.172	30
k.	V. Skatt	betesmark	1.260	300
Summa			51.311	9,670

Förra kronoallmanningen Mössebergs sammanlagda areal utgör 307.28 hektar.

Å salulotten litt. C äger änkan Lotta Jonsson en stuga, och å lotten litt. d har Maja Andersson en stuga och källand.

Vilske-Kleva kommun önskar förvärva lotten litt. Å för att två därå belägna källor, av vilka kringboende äro beroende, måtte förbliva i allmän ägo. Litt. Å är avsedd till lekplats vid folkskolan.

Salulotterna, å vilka marken utgöres dels av kalksten, täckt av några få centimeter matjord, och dels av i dagen gående kalkstensberg, brukas till betning och såsom stenbrott samt bliva samtliga arrende-lediga senast den 14 mars 1916.

Vederbörande domänintendent har bland annat framhållit,

att å saluområdena icke funnes några kronan tillhöriga byggnader;

att samma områden på grund av markens beskaffenhet ej lämpade sig till självständiga jordbrukslägenheter utan endast till bostadslägenheter eller att såsom betesmarker tilläggas förut befintliga lägenheter, i vilket senare fall de ej borde upplåtas med byggnadsskyldighet;

att de i förestående tablå såsom spekulanter angivna personer i de flesta fallen innehaft respektive lotter i över fem år;

att till följd av lotternas belägenhet inga andra än förenämnda personer gärna kunnat anmäla sig såsom spekulanter; samt

att han ansåge lämpligt och för kronan fördelaktigt, att, om så kunde ske, samtliga lotter utom R och S upplåtes till meranämnda spekulanter till åsatta saluvärden.

Vederbörande överjägmästare har tillstyrkt de ifrågasatta försäljningarna.

Domänstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra mot värderingen av områdena, vilka icke behövdes för kronoparkens skötsel. Den till vägar för lägenheterna avsedda mark, som å kartan betecknats med ägofigurerna nr 105, 106, 108—114 och 116 samt i areal innefattade 1.091 hektar, syntes styrelsen böra, utan att föranleda höjning av uppskattningsvärdena, ingå i försäljningen på sådant sätt, att vägarna tillades de lägenheter, utmed eller på vilka de låge och, där de vore belägna mellan två lägenheter, med halva bredden till vardera lägenheten med skyldighet för innehavare av lägenhet, som sålunda bekommit del av vägarna, att upplåta desamma till allmänt begagnande såsom väg. Förbehåll syntes böra göras vad lotten litt. C beträffade om rätt för änkan Lotta Jonsson att under sin återstående livstid avgiftsfritt bebo henne tillhörig stuga å lägenheten, ävensom ifråga om lotten litt. d om rätt för Maja Andersson att avgiftsfritt under sin återstående livstid bebo henne tillhörig stuga därstädes samt disponera därtill hörande källand.

Jag instämmer med domänstyrelsen. På grund av sitt läge och sin beskaffenhet synas de till försäljning föreslagna områdena påtagligen icke vara av någon betydelse för kronoparken, varemot de torde väl lämpa sig till försäljning. Jag vill framhålla, att de äro belägna på den västra, Ranten och Falköping motsatta sidan av Mösseberg. Ett stort antal av lägenheterna äro redan bebyggda. För dem, som icke lämpa sig att bebygga, bör naturligtvis byggnadsskyldighet icke föreskrivas.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att ovannämnda med litt. Å och Ä betecknade lägenheter må med ovan angivet område med tillägg av därinom varande delar av den med ägofiguren nr 108 betecknade väg från kronoparken Mösseberg försäljas till Vilske-Kleva kommun för en köpeskilling av tillhoppa 470 kronor att erläggas vid tillträdet samt med skyldighet för köparen att ensam gälda de med lägenheternas avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader ävensom att upplåta berörda vägdelar till fritt begagnande såsom väg;

dels ock att ovannämnda trettifem med A—Z, Ö och a—k betecknade lägenheter må var för sig med ovan angivet område med tillägg av vägar, på sätt domänstyrelsen föreslagit, från nämnda kronopark upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar med skyldighet för innehavare av lägenhet, som sålunda bekommit del av väg, att upplåta densamma till allmänt begagnande såsom väg samt med förbehåll om rätt dels för änkan Lotta Jonsson att under sin återstående livstid avgiftsfritt bebo en henne tillhörig stuga å lägenheten litt. C, dels ock för Maja Andersson att under sin återstående livstid avgiftsfritt bebo en henne tillhörig stuga å lägenheten litt. d samt begagna därtill hörande källand ävensom med rätt för de personer, som i ovan intagna tablå angivits för var och en av lägenheterna litt. A—Q, T—Z, Ö och a—k, att erhålla hembud å vederbörande lägenhet.

14:o.

[14.]
 Ängeråsen
 nr 1 med
 Skarke nr 1
 i Skaraborgs
 län.

Förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Ängeråsen nr 1 med $\frac{1}{2}$ mantal Skarke nr 1 Dunagård i Varnhems socken av Skaraborgs län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för ett årligt arrende av 800 kronor. Dess inägoareal är 58.421 hektar, därav 22.781 hektar tomter och åker, 34.984 hektar äng och hagmark samt 0.656 hektar impediment. Härtill komma två skogsskiften om tillhopa 56.240 hektar. Egendomen är belägen 14 kilometer från Skövde och 3 kilometer från Varnhems järnvägsstation.

Till egendomen höra två med kronans hus bebyggda torp, kallade Änebäcken och Ödelöten samt belägna särskilt var för sig, det förra omkring 4 kilometer och det senare omkring 5 kilometer från huvudgården.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att nämnda bägge torp, av vilka Änebäcken saluvärderats till 1,300 kronor och Ödelöten till 2,300 kronor, måtte försälas med de områden, som finnas angivna å en av extra lantmätaren E. O. Janson år 1912 över egendomens inägor upprättad, av förste lantmätaren Joh. Fr. Johansson år 1914 kompletterad karta med beskrivning. Änebäcken innefattar en areal av 5.696 hektar och Ödelöten en areal av 6.9075 hektar.

Över torpet Änebäcken är för Trollhätte kanal- och vattenverks räkning framdragen en elektrisk kraftledning. Ersättning härför har blivit fastställd av vederbörlig expropriationsnämnd och är inbetald till kronan.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och domänstyrelsen hava tillstyrkt upplåtelse av de därtill föreslagna delarna.

På grund härav hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att torpen Änebäcken och Ödelöten må vart för sig med härovan angivet område från förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Ängeråsen nr 1 med $\frac{1}{2}$ mantal Skarke nr 1 Dunagård i Varnhems socken av Skaraborgs län upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från vissa kronoegendomar samt med förbehåll om skyldighet för köpare av Änebäcken att

tåla den till Trollhätte kanal- och vattenverk skedda upplåtelsen för framdragande över torpet av elektrisk kraftledning.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—14:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagade härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i dessa ämnen skulle med den lydelse, bil. . . till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Herman Schlytern.
